

โครงการพัฒนาการเกษตรหมู่บ้านศิลปินนิคมสร้างตนเองสุคริณ (บ้านเล็กในป่าใหญ่)

จังหวัดนราธิวาส

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนราธิวาส

-----

๑. ความเป็นมา/ พระราชดำริ

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมพสกนิกร และสมาชิกนิคมสร้างตนเองสุคริณ ที่วัดโต๊ะโม๊ะ อำเภอสุคริณ จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๗ ทรงมีพระราชดำริ ให้ดำเนินการก่อตั้งหมู่บ้านศิลปิน สำหรับบุตรหลานสมาชิกนิคมฯ และกลุ่มศิลปินที่มีความสนใจ ให้มีที่อยู่อาศัยประกอบอาชีพมีรายได้มั่นคง โดยโครงการนี้จัดที่ดินทำกินที่บ้านไอร์ปาโจ ตำบลภูเขาทอง อำเภอสุคริณ จังหวัดนราธิวาส จำนวน ๒๐๐ ไร่ ให้เกษตรกรจำนวน ๕๐ ครอบครัว ละ ๓ - ๕ ไร่ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระราชดำริ ให้ดำเนินการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ที่ได้รับแต่ละครอบครัวอย่างผสมผสานและมีประสิทธิภาพสูงสุด

๒. การสนองพระราชดำริ/ การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

กรมวิชาการเกษตร รับผิดชอบงานพัฒนาและส่งเสริมอาชีพทางการเกษตร ดำเนินการทดสอบและพัฒนาการเกษตรแบบผสมผสาน โดยนำผลงานที่ผ่านการวิจัยแล้วไปถ่ายทอดเทคโนโลยีในลักษณะการทดสอบและพัฒนาไปสู่พื้นที่เป้าหมาย ในรูปแบบระบบการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่และเกษตรกรเป้าหมาย เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมเฉพาะพื้นที่ และเพิ่มทักษะให้แก่เกษตรกร เพื่อคุณภาพชีวิต รายได้ และเป็นอาชีพที่มั่นคงต่อไป

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

- เพื่อจัดตั้งหมู่บ้านศิลปิน จัดที่ดินทำกินให้สมาชิกศิลปินที่ยากจน เข้าอยู่อาศัยและประกอบอาชีพในโครงการฯ ครอบครัวละ ๓ ถึง ๕ ไร่
- เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกจัดนำผลิตภัณฑ์ศิลปินต่างๆ และมีความรู้ทักษะฝีมือด้านศิลปิน
- เพื่อยกระดับรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มสมาชิกให้ดีขึ้น สามารถช่วยเหลือตนเองและสังคมได้
- เพื่อพัฒนาและส่งเสริมระบบการเกษตรแบบผสมผสานที่เหมาะสมกับพื้นที่ ให้สมาชิกสามารถประกอบอาชีพการเกษตรได้อย่างมั่นคง ควบคู่กับการทำศิลปิน

๓.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

เพื่อพัฒนาและส่งเสริมระบบการเกษตรแบบผสมผสานที่เหมาะสมกับพื้นที่ ให้สมาชิกหมู่บ้านศิลปินสามารถประกอบอาชีพทางการเกษตรได้อย่างมั่นคง มีผลผลิตบริโภคในครอบครัวและจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

๔. พื้นที่เป้าหมาย

๔.๑ พื้นที่เป้าหมายของโครงการ

บ้านไอร์ปาโจ หมู่ที่ ๑ ตำบลภูเขาทอง อำเภอสุคริณ จังหวัดนราธิวาส

๔.๒ พื้นที่เป้าหมายของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

บ้านไอร์ปาโจ หมู่ที่ ๑ ตำบลภูเขาทอง อำเภอสุคริณ จังหวัดนราธิวาส

๕. หน่วยงานรับผิดชอบ

๕.๑ หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ

- กรมวิชาการเกษตร

๕.๒ หน่วยงานวิชาการ (กรมวิชาการเกษตร)

- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครราชสีมา
- สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ จังหวัดสงขลา

๖. งบประมาณ

๖.๑ งบปกติกรมวิชาการเกษตร

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

๖.๒ งบอื่นๆ (ระบุ)

- กปร.
- มูลนิธิชัยพัฒนา
- อื่น ๆ (ระบุ)

๗. ผลการดำเนินงาน

๗.๑ กิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

๗.๑.๑ แลกเปลี่ยนแบบ / แลกเปลี่ยน

ได้ดำเนินงานโครงการฯ โดยการประชุมชี้แจงและถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกและการปฏิบัติดูแลรักษาพืชผัก, พืชไร่, ไม้ผล, การเพาะเห็ดในถุงพลาสติก และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร พร้อมทั้งให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิต ได้แก่ เมล็ดพันธุ์พืชผัก เมล็ดพันธุ์พืชไร่ ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยคอก และสารป้องกันกำจัดโรคแมลง ฯลฯ ให้แก่เกษตรกรในโครงการฯ ที่เข้ารับการฝึกอบรมฯ จำนวน ๓๐ ราย เพื่อจัดทำเป็นแปลงเรียนรู้การผลิตพืชผัก - พืชไร่ แล้วได้มีการติดตามจัดเก็บข้อมูล ให้คำแนะนำ เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง มีกิจกรรมที่ดำเนินงาน ดังนี้

(๑) งานพัฒนาการปลูกพืช

งานพัฒนาการปลูกพืชผักก่อนนำมารับประทาน สำหรับบริโภคและจำหน่ายเป็นรายได้ เกษตรกรในโครงการฯ ได้มีการปลูกพืชผักในบริเวณที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกิน ทำให้มีผลผลิตพืชผักไว้บริโภคในครัวเรือน และสามารถจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

งานพัฒนาการปลูกไม้ผลเศรษฐกิจ เกษตรกรในโครงการฯ ได้มีการปฏิบัติดูแลรักษาสวนไม้ผลตามคำแนะนำ ไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ เงาะ, มังคุด, ลองกอง ฯลฯ ทำให้เกษตรกรในโครงการฯ มีผลผลิตไม้ผลไว้บริโภคในครัวเรือน และสามารถจำหน่ายทำให้เกิดรายได้

งานพัฒนาการปลูกพืชแซมในสวนไม้ผล เกษตรกรในโครงการฯ ได้มีการปลูกพืชแซมในสวนไม้ผล ได้แก่ ถั่วและสับปะรด และได้มีการปฏิบัติดูแลรักษาพืชแซมตามคำแนะนำ ทำให้สมาชิกในโครงการฯ มีผลผลิตถั่วและสับปะรดไว้บริโภคในครัวเรือน และสามารถจำหน่ายทำให้เกิดรายได้

(๒) งานพัฒนาการเพาะเห็ด

งานเพาะเห็ดเพื่อบริโภคและจำหน่ายเป็นรายได้เสริม โดยได้สนับสนุนวัสดุและอุปกรณ์บางส่วนที่ใช้ในการเพาะเห็ด และได้มีการสนับสนุนวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการซ่อมแซมโรงเรือนเพาะเห็ดแก่เกษตรกรในโครงการฯ ทำให้เกษตรกรในโครงการฯ มีผลผลิตเห็ดไว้บริโภคในครัวเรือน และสามารถจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนั้นแล้วเกษตรกรในโครงการฯ ยังมีการผลิตและจำหน่ายในรูปแบบก้อนเชื้อเห็ดซึ่งช่วยให้มีรายได้ช่องทางหนึ่ง

(๓) การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

เนื่องจากผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรในโครงการฯ ไม่แน่นอน บางช่วงมีมากไม่สามารถจำหน่ายได้หมดในพื้นที่ แต่ก็ยังมีไม่มากพอที่จะส่งไปจำหน่ายในพื้นที่อื่นหรือต่างอำเภอ หรือในบางช่วงที่ไม่มีแม่ค้ามารับซื้อผลผลิต จากปัญหาข้างต้นจึงได้มีการจัดตั้งกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร โดยมี

เป้าหมาย คือ ส่งเสริมให้เกษตรกรในโครงการฯ ได้รวมกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ได้มีการอบรมให้ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการใช้เครื่องมือและการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรแก่เกษตรกรในโครงการฯ โดยมีการแปรรูปกล้วยเป็นกล้วยอบ แปรรูปสับปะรดเป็นไวน์สับปะรด และแปรรูปเห็ดเป็นแหนมเห็ด ไส้กรอกเห็ด และเห็ดปรุงรส

๗.๑.๒ การฝึกอบรม

ได้ดำเนินงานโครงการฯ โดยการให้คำแนะนำและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการปลูก และการปฏิบัติดูแลรักษาพืชผัก ไม้ผลเศรษฐกิจ พืชแซมในสวนไม้ผล การเพาะเห็ด และการแปรรูปผลผลิตแก่เกษตรกรในโครงการฯ แล้วได้มีการจัดฝึกอบรม หลักสูตร “การเพาะเห็ดในถุงพลาสติก” โดยมีเกษตรกรเป้าหมาย จำนวน ๓๐ ราย เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๙ ณ ศาลาเอนกประสงค์บ้านไธสง หมู่ที่ ๑ ตำบลภูเขาทอง อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส รวมทั้งได้มีการติดตามจัดเก็บข้อมูล ให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้ เป็นระยะอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จากการประเมิน ผลการฝึกอบรมฯ โดยเกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ จำนวน ๓๐ ราย พบว่า เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการเพาะเห็ดในถุงพลาสติกมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ๙ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๐ ระดับมาก ๑๖ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๓.๓๓ และระดับปานกลาง ๕ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๖ เกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เห็นว่าความเหมาะสมและความสามารถของวิทยากรอยู่ในระดับมากที่สุด ๙ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๐ ระดับมาก ๑๕ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๐ และระดับปานกลาง ๖ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๐ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เห็นว่าสื่อที่ใช้ประกอบการบรรยายมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ๔ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๓ ระดับมาก ๑๗ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๖.๖๖ ระดับปานกลาง ๙ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๐ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เห็นว่าระยะเวลาที่ใช้ในถ่ายทอดความรู้ มีความเหมาะสมมากที่สุด ๕ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๖ มีความเหมาะสมมาก ๑๖ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๓.๓๓ มีความเหมาะสมปานกลาง ๘ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖๖ และมีความเหมาะสมน้อย ๑ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓.๓๓ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เห็นว่าสถานที่จัดการถ่ายทอดความรู้ มีความเหมาะสมมากที่สุด ๕ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๖ มีความเหมาะสมมาก ๑๑ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๖.๖๖ มีความเหมาะสมปานกลาง ๑๐ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ และมีความเหมาะสมน้อย ๔ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๓ การจัดเลี้ยงอาหารกลางวัน, อาหารว่างและเครื่องดื่มมีความเหมาะสมและความพึงพอใจในระดับมาก ๑๔ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๔๖.๖๖ ระดับปานกลาง ๑๑ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๖.๖๖ ระดับน้อย ๕ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๖ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เห็นว่าเอกสารประกอบการถ่ายทอดความรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ๙ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๐ ระดับมาก ๖ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๐ ระดับปานกลาง ๑๐ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ และระดับน้อย ๓ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๐ และระดับน้อยที่สุด ๒ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๖.๖๖ การติดต่อประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ มีความเหมาะสมและความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ๖ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๐ ระดับมาก ๙ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๐ ระดับปานกลาง ๑๕ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๐ ความคาดหวังเกี่ยวกับประโยชน์ที่จะได้รับก่อนการเข้ารับการถ่ายทอดความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ๑๔ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๔๖.๖๖ ระดับมาก ๘ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖๖ และระดับปานกลาง ๘ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖๖ และผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เห็นว่าได้รับประโยชน์หลังการเข้ารับการถ่ายทอดความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ๒๕ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๓.๓๓ และระดับมาก ๕ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๗

๘. ผลสำเร็จ/ ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

- เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ หรือเกษตรกรที่ปฏิบัติงานในโครงการฯ สามารถประกอบอาชีพทางการเกษตรได้อย่างมั่นคง

- เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ หรือเกษตรกรที่ปฏิบัติงานในโครงการฯ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับปรุงและพัฒนาอาชีพของตนเองให้ดีขึ้น
- เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ หรือเกษตรกรที่ปฏิบัติงานในโครงการฯ มีความรู้และทักษะในการผสมปุ๋ยเคมีใช้เอง เพื่อลดต้นทุน และมีปุ๋ยเคมีใช้ตรงตามความต้องการ

๙. ปัญหา/ อุปสรรค

- ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้ปฏิบัติงานจากเหตุการณ์ก่อความไม่สงบ
- ยานพาหนะที่จะใช้ในการปฏิบัติงานมีไม่เพียงพอ
- ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น โรคพืช, กีฏวิทยา และปฐพีวิทยา

๑๐. ภาพกิจกรรม

